

Přehled italské literární kritiky

středověk

Ve středověku literární kritika jako samostatná disciplína ještě neexistovala. Formu, jazyk a styl (nejen) literárních textů zkoumala a kodifikovala rétorika. Výkladem smyslu textů (zvláště biblických) se zabývala hermeneutika.

Dante Alighieri (1265-1321) napsal latinsky významné teoretické dílo *De vulgari eloquentia* (O rodném jazyce). V první knize pojednává o jazyce a o jazykové situaci na Apeninském poloostrově. Mezi zdejšími dialekty hledá jazyk, který by mohl být všem Italům společný a zároveň schopný vyjádřit i ty nejvznešenější myšlenky. Tento jazyk se nazývá „volgare illustre“. Druhá kniha (nedokončená) se věnuje poetice. Dante se v ní zabývá různými aspekty poezie. Řeší zde např. otázku volby vhodných témat, slovní zásoby či správné veršové struktury. Své názory dokumentuje ukázkami z tvorby italských básníků, zejména představitelů tzv. sladkého nového stylu, a také úryvky z písní provenzálských trubadúrů.

renesance

V souvislosti s renesanční literaturou nelze opomenout dílo **Pietra Bembo** (1470-1547) *Prose della volgar lingua* (1513, Pojednání o lidovém jazyce), které zajistilo novou prestiž literární itaštině. Bembovo úsilí o závaznou jazykovou a estetickou kodifikaci podnítilo klasicizující tendence, které jsou charakteristické pro celé 16. století. Bembovou zásluhou se Petrarca na dlouhou dobu stal normativním vzorem pro italskou poezii a Boccaccio pro prózu. Jejich literární florentština byla zvolena za základ spisovné itaštiny.

Cílem renesanční literární teorie byla především kodifikace „klasických“ literárních forem a žánrů. Pojednání o literatuře byla ovlivněna Aristotelovou *Poetikou*. Kompletní latinské překlady tohoto (původně řeckého) díla pořídili například humanisté **Lorenzo Valla** (1498) a **Alessandro de' Pazzi** (1536).

Na Aristotelovu *Poetiku* v 16. století navázala nová teoretická pojednání. Některé významné příklady: **Francesco Robortello** (1516-1567) – *In librum Aristotelis de arte poetica explanationes* (1548, Výklad Aristotelovy knihy o básnickém umění); **Ludovico Castelvetro** (1505-1571) – *Poetica di Aristotele vulgarizzata e sposta* (Viedeň 1570, Překlad a výklad Aristotelovy Poetiky). Castelvetro svým dílem přispěl k uzákonění aristotelovských principů v dramatické tvorbě i v poezii období renesance.

baroko

Pro barokní literaturu je typický odklon od aristotelovské racionality a od pojetí literární tvorby jako imitace přírody. Proslulý barokní básník **Giambattista Marino** (1569-1625) odmítl respektovat klasicistická omezení a za hlavní smysl poezie považoval vzbuzování údivu formální vynalézavostí. Barokní literární teorie a technika se nazývá „concettismo“. Podle ní hodnota poezie spočívá v maximální originalitě metafor a básnických obrazů. Významným teoretikem barokní literatury je **Emanuele Tesauro** (1592-1675), autor traktátu *Il cannocchiale aristotelico* (1654, 1670, Aristotelův dalekohled).

18. století

Accademia dell'Arcadia

Literární akademie „Accademia dell'Arcadia“ (založena v Římě roku 1690) ovlivnila italskou literaturu první poloviny 18. století. Jejím cílem bylo překonání barokní strojenosti a návrat ke klasické přirozenosti a prostotě.

Významní představitelé Arkádie, kteří byli zároveň literárními kritiky:

Gian Vincenzo Gravina (1664-1718)

Della ragion poetica (1708, O básnické pravdě) – Gravinova estetická teorie je klasicistická a racionalistická. Poezie má napodobovat skutečnost, působit výchovně a ukazovat pravdu. V části nazvané *Delle antiche favole* (1696, O starých bájích) autor objasňuje smysl fantazie a obrazné řeči, která má „prostým lidem“ odhalovat skryté pravdy, které by jinak zůstaly nesdělitelné.

Giovan Mario Crescimbeni (1663-1728)

Commentari intorno alla storia della volgar poesia (1702-11, Komentáře k dějinám italské poezie) – jako první se pokusil sepsat dějiny italské literatury.

Polemika s karteziánským racionalismem

Giambattista Vico (1668-1744)

Byl především filozof a historik; členem Arkádie se stal až v roce 1710.

Principi di una scienza nuova intorno alla comune natura delle nazioni (1744, Základy nové vědy o společné přirozenosti národů). Vico ve svém pojednání postupuje od úvah o původu poezie a náboženství k filozofii dějin. Jeho „Nová věda“ nezkoumá přírodu, nýbrž vývoj lidského myšlení a lidské dějiny, kde rozlišuje tři cyklicky se opakující fáze: věk smyslů (počátky civilizace, zrod primitivních náboženství); věk fantazie (hrdinská období dějin národů, zrod jazyků a poezie); věk rozumu (vyspělé civilizace, zrod filozofie). Umění (včetně literatury) je dílem fantazie. Fantazie je svébytnou formou poznání a jejím bezprostředním výrazem je (básnický) jazyk. Prvopočátky jazyka jsou chápány v úzké souvislosti se vznikem poezie. Vicovou teorií, která zdůrazňuje úlohu fantazie, se později inspiroval Benedetto Croce (1866-1952).

2. polovina 18. století

Nejvýznamnější literární historik druhé poloviny 18. století je **Girolamo Tiraboschi** (1731-1794). Jeho třináctisvazkové dílo *Storia della letteratura italiana* (1787-94) si získalo velké uznání v Itálii i mimo ni.

19. století

Polemika mezi obhájci klasicismu a stoupenci romantismu

- obhajoba klasicistických pozic:

Pietro Giordani (1774-1848)

Giacomo Leopardi (1798-1837)

Discorso di un italiano intorno alla poesia romantica (1918, Rozprava jednoho Itala o romantické poezii); kritizuje přílišnou patetičnost romantismu.

- romantismus:

Madame de Staël (1766-1817) – *Sulla maniera e utilità delle traduzioni* (čas. Biblioteca italiana, 1816, O způsobu a užitečnosti překládání);

Ludovico di Breme (1780-1820) – teoretický mluvčí italského romantismu, souhlasil s Madame de Staël, že lpění na klasicismu brání rozvoji autentické italské literatury:

Intorno all'ingiustizia di alcuni giudizi letterari italiani (1816, O nespravedlnosti některých italských literárních soudů);

Pietro Borsieri (1788-1852) – *Le avventure letterarie di un giorno o consigli di un galantuomo a vari scrittori* (1816, Literární dobrodružství jednoho dne aneb rady džentlmena různým spisovatelům); dílo je považováno za první italský romantický manifest;

Giovanni Berchet (1783-1851) – *Lettera semiseria di Grisostomo al suo figliuolo* (1816, Grisostomův polovážný dopis jeho synovi) – další významný manifest italského romantismu;

Hermes Visconti 1784-1841 – *Idee elementari sulla poesia romantica* (1819, Základní úvahy o romantické poezii);

Alessandro Manzoni (1785-1873) – *Sul Romanticismo* (1823, O romantismu).

Časopis sdružující stoupence romantismu: *Il Conciliatore* (mohl vycházet jen v letech 1818-19, potom ho rakouská cenzura zakázala).

Literární kritika období Risorgimenta

Literární kritika doby italského národního obrození byla ovlivněna romantismem a kladla důraz na historickou hodnotu literárních děl. Jako příklad může být uveden literární historik **Paolo Emiliani Giudici** (1812-72), autor díla *Storia della letteratura italiana* (1855).

Situace po sjednocení Itálie

Nejvýznamnějším teoretikem a především historikem literatury v době po sjednocení Itálie byl **Francesco De Sanctis** (1817-83), autor proslulých dějin italské literatury *Storia della letteratura italiana* (1870-71); *La letteratura italiana del secolo XIX* (1897, vydal Benedetto Croce).

De Sanctisovy estetické názory mají kořeny v romantismu. Vývoj italské literatury autor prezentuje jako předobraz politické jednoty Itálie, dosažené během Risorgimenta. Výraznou stránkou jeho Dějin italské literatury je tzv. historismus: vedle vlastního vývoje literatury je

zde podán obraz kulturně-politického dění na Apeninském poloostrově od středověku po sjednocení Itálie ve 2. polovině 19. století. De Sanctis byl ovlivněn Hegelovou estetikou. Uměleckou literaturu chápe jako projev absolutního ducha, nikoli jako napodobení reality. Odmítá však oddělování formy od obsahu: forma není něčím samostatným a odlišným od obsahu, není to žádná ozdoba, vnější roucho nebo zdání: obsah sám dává v umělcově mysli vznik formě; jaký obsah taková forma. Literární vývoj neprobíhá v izolaci, tvůrce je neustále ovlivňován společenským a kulturním prostředím, ve kterém se pohybuje.

Historická literární kritika

Giosuè Carducci (1835-1907) byl nejen významný básník poobrozenecké éry, nýbrž také profesor literatury a literární badatel. V literární kritice byl žákem Francesca De Sanctise a zastáncem tzv. historicko-filologické metody. Některá důležitá díla: soubory pojednání *Dello svolgimento della letteratura nazionale* (1868-71), *Studi letterari* (1874) aj.

Na Carducciho navázala tzv. historická škola. Patřili k ní **Domenico Comparetti** (1835-1927), **Alessandro D'Ancona** (1835-1914), **Adolfo Bartoli** (1833-1894) aj. Tito badatelé se zabývali zejména počátky italské literatury a rovněž folklórem.

Verismus

Luigi Capuana (1839-1915) – nejen jako prozaik, ale také jako literární teoretik je spjat s verismem. Jeho román *Giacinta* (1879) je považován za manifest tohoto literárního směru. Literaturu chápe jako pravdivý obraz skutečnosti, věrnou kopii životních faktů a lidských charakterů. Literární dílo považuje za „živoucí formu“, organismus nadaný vlastním životem. V 80. letech 19. stol. podporoval veristickou tvorbu G. Vergy a usiloval o prosazení Zolova naturalismu v italské literatuře (na konci století se od naturalismu distancoval). Capuanova důležitá teoretická pojednání: *Studi sulla letteratura contemporanea* (1880, 1882); *Gli „ismi“ contemporanei* (1898, Současné „ismy“).

1. polovina 20. století

Benedetto Croce (1866-1952) byl nejvlivnější italský filozof, historik a literární kritik první poloviny 20. století.

Redigoval časopisy *La Critica* (1903-44) a *Quaderni della Critica* (1945-52).

Croce se snažil podložit své všestranné vědecké zájmy pevným myšlenkovým základem. Inspiroval se přitom Hegelovou filozofií ducha. Zásadní vliv na italskou kulturu měly především Croceho estetické názory, které prezentoval např. v dílech *Estetica come scienza dell'espressione e linguistica generale* (1902, Estetická věda výrazu a všeobecné lingvistiky), *Breviario di estetica* (1913, Breviář estetiky) aj.

Podstatou umění (a tedy i umělecké literatury) je podle něho intuice jako forma činnosti ducha. Intuice, která nemá ráz pojmového poznání nýbrž vychází z obraznosti, je aktivním činitelem při vzniku literárního díla. Tvůrčí intuice zahrnuje také specifické výrazové prostředky, techniku a jazyk (ten není vázán na logickou činnost ducha, ale identifikuje se s činností obrazotvornou). Forma je totožná s obsahem. Každý umělecký projev je svébytný a neopakovatelný – proto Croce odmítá třídění na jednotlivé druhy a žánry. Stejně tak se domnívá, že uměleckou osobnost lze zachytit pouze monograficky a nikoli v tradičním průřezu určitého časového období. Croce absolutizoval „poezii“, kterou ztotožňoval s absolutní estetickou hodnotou literárního díla. Vnímání umění často omezoval pouze na

citovou stránku. Ze současné italské literatury Croce hodnotil velmi pozitivně klasicistní tvorbu Carducciho a naopak odmítal všechny „romantické“ básnické směry (symbolismus, dekadenci i pozdější avantgardní tendence). Stejně tak nedocenil např. Sveva či Pirandella.

Giuseppe Antonio Borgese (1882-1952)

Novinář, profesor germanistiky, literární kritik, prozaik.

Jako první označil názvem „crepuscolarimo“ jeden z básnických směrů počátku 20. stol.

La vita e il libro (1910-13); *Studi di letterature moderne* (1915); *Ottocento europeo* (1927); *Il senso della letteratura italiana* (1931); *Problemi di estetica e storia della critica* (1952) aj.

Giuseppe De Robertis (1888-1963)

V letech 1914-16 řídil významný literární časopis *La Voce*. Od roku 1939 profesorem literatury ve Florencii. *Scrittori del Novecento* (1940); *Altro Novecento* (1962) aj.

Francesco Flora (1891-1962)

Ovlivnil ho B. Croce (idealismus, monografická metoda, kritika založená na expresivních hodnotách slova). *Dal romanticismo al futurismo* (1921); *I miti della parola* (1931); *La poesia ermetica* (1936) – jako první použil název „hermetismus“ v souvislosti s poezií 20. a 30. let; *Saggi di poetica moderna* (1949); *Orfismo della parola* (1953) aj.

Pietro Pancrazi (1893-1952)

Spolupracoval s deníkem *Corriere della Sera* a s mnoha nakladatelstvími. *Poeti d'oggi* (1920); *Scrittori d'oggi* (1946-53) aj.

Luigi Russo (1892-1961)

Analyzoval politické, morální a kulturní podmínky určující poetiku literárního díla. Hlavní zájem: Manzoni, Verga. *Ritratti e disegni storici. Da Machiavelli a Carducci* (1946-53) aj.

2. polovina 20. století

historicky a sociologicky orientovaná kritika (zčásti ovlivněná marxismem)

Natalino Sapegno (1901-1990)

Hlavní zájem: starší literatura – Dante, Petrarca, Boccaccio.

Compendio di storia della letteratura italiana (1941, 1989, 3 sv.) – velmi úspěšná učebnice, která vyšla v mnoha reedicích. Řídil edici dějin italské literatury *Letteratura italiana* (Garzanti, 1965-69, 9 sv.).

Giuseppe Petronio (1909-2003)

Zdůrazňoval politické a ekonomické podmínky tvorby; vliv marxismu.

Řídil edici literární encyklopedie *Dizionario della letteratura italiana* (1966-70, 6 sv.).

Carlo Muscetta (1912-2004)

Hlavní zájem: De Sanctis, Boccaccio, tzv. „angažovaná literatura“ 19. a 20. století.

Řídil edici *La letteratura italiana. Storia e testi* (1970-80, 20 sv.).

Walter Binni (1913-1997)

Věnoval pozornost historickým, politickým i estetickým aspektům literárního díla.

Znalec Leopardiho: *La nuova poetica leopardiana* (1947) aj.

Carlo Salinari (1919-1977)

Byl ovlivněn marxismem, propagoval neorealismus; zabýval se rovněž italskou dekadencí. *Mito e coscienze del decadentismo italiano* (1960, Mýty a vědomí italské dekadence); česky: *O moderní italské literatuře* (1964).

Alberto Asor Rosa (nar. 1933)

Literární kritik marxistické orientace.

Letteratura italiana: storia e geografia (1987); *Scrittori e popolo* (1988); *Letteratura italiana del Novecento. Bilancio di un secolo* (2000) aj.

Řídil encyklopedickou řadu *Letteratura italiana* (Einaudi, celkem 18 svazků).

filologicky orientovaná stylistická kritika

Mario Fubini (1900-1977)

Zabýval se zejména Foscolovým dílem a italským romantismem.

Romanticismo italiano (1953); *Lettura della poesia foscoliana* (1954) aj.

Gianfranco Contini (1912-1990)

Proslul v oblasti textové kritiky; hlavní představitel tzv. stylistické metody výkladu textů. Hlavní zájem: Dante, Petrarca, Pascoli, Montale Gadda aj.

Poeti del Duecento (1960); *Varianti e altra linguistica* (1970); *Un'idea di Dante* (1970); *Una lunga fedeltà. Studi su Eugenio Montale* (1974); *Letteratura dell'Italia unita 1861 – 1968* (1968); *Montale, L'opera in versi* (1980) aj.

tzv. „hermetická“ kritika

Carlo Bo (1911-2001).

Profesor francouzské literatury a rektor univerzity v Urbinu.

Letteratura come vita (1938) – manifest hermetismu. Kritiku chápal jako „ztotožnění s vnitřními důvody autora“; zdůrazňoval existenciální důvody literární tvorby. *Bilancio del surrealismo* (1944); *Inchiesta sul neorealismo* (1951); *Aspetti della cultura del Novecento* (1988) aj.

fenomenologická kritika

Luciano Anceschi (1911-1995)

Estetik a literární kritik. Zabýval se fenomenologií uměleckých forem.

Zvláštní pozornost věnoval hermetismu a neoavantgardě.

Lirica del Novecento (1953); *Il caos il metodo. Primi elementi di una nuova estetica fenomenologica* (1981); *Che cosa è la poesia?* (1986); *Gli specchi della poesia* (1989); *Poetiche del Novecento in Italia* (1990) aj.

symbolická a mytologická kritika

Tato kritika vychází z tematické a motivické analýzy literárních děl. Uvedení představitelů se však metodologicky opírají také o poznatky z oblasti sociologie, antropologie a stylistiky.

Ezio Raimondi (nar. 1924)

Scienza e letteratura (1978); *Poesia come retorica* (1980); *Le poetiche della modernità in Italia* (1990); *Ermeneutica e commento. Teoria e pratica dell'interpretazione del testo letterario* (1990); *Romanticismo italiano e Romanticismo europeo* (1997); *Un'etica del lettore* (2007) aj.

Giorgio Barberi Squarotti (nar. 1929)

Simboli e strutture della poesia del Pascoli (1966); *Gli inferi e il labirinto. Da Pascoli a Montale* (1974); *Dall'anima al sottosuolo. Problemi della letteratura dell'Ottocento da Leopardi a Lucini* (1982); *La poesia del Novecento. Morte e trasfigurazione del soggetto* (1985); *Strutture dell'immaginario: profilo del Novecento letterario italiano* (2007) aj.

formalisticko-strukturalistická a sémiologická kritika

Giovanni Getto (1913-2002)

Hlavní zájem: strukturální analýza literárního díla. Dante, náboženská literatura, Tasso, baroko, Manzoni aj. *Lecture dantesche* (1955-61, 3 sv.); *Lecture manzoniane* (1964); *Letteratura religiosa del Trecento* (1967) aj.

Silvio Avalle D'Arco (1920-2002)

Jeho původním zájmem byla medievalistika. Od 70. let se zabýval sémiotikou.

La letteratura medievale in lingua d'oc nella sua tradizione manoscritta. Problemi di critica testuale (1961); *Analisi letteraria in Italia. Formalismo. Strutturalismo. Semiologia* (1970); *Modelli semiologici nella Commedia di Dante* (1975); *Le maschere di Guglielmino. Strutture e motivi etnici nella cultura medievale* (1989) aj.

Maria Corti (1915-2002)

Zabývala se středověkou poezií a sémiologickou interpretací textů.

Principi della comunicazione letteraria (1976); *Il viaggio testuale. Le ideologie e le strutture semiotiche* (1978); *La felicità mentale. Nuove prospettive per Cavalcanti e Dante* (1983) aj.

Cesare Segre (nar. 1928)

Významný propagátor strukturalismu a sémiotiky.

I segni e la critica (1969); *Le strutture e il tempo* (1974); *Semiotica filologica. Testo e modelli culturali* (1979); *Avviamento all'analisi del testo letterario* (1985) aj.

Umberto Eco (nar. 1932)

Estetik a sémiolog; romanopisec.

Opera aperta (1962) – otázky interpretace díla; *Apocalittici e integrati* (1964, č. Skeptikové a těšitelé, 1995) – otázky masové kultury; *Il trattato di semiotica generale* (1975) – pojednání o obecné sémiotice; *Lector in fabula* (1979) – o úloze čtenáře literárního díla; *Arte e bellezza nell'estetica medievale* (1987, č. Umění a krása ve středověké estetice, 1998); *La ricerca della lingua perfetta nella cultura europea* (1993, č. Hledání dokonalého jazyka v evropské kultuře, 2001); český výběr textů z oblasti sémiotiky: *Mysl a smysl* (2000) aj.

psychoanalytická kritika

Francesco Orlando (nar. 1934)

Illuminismo, barocco e retorica freudiana (1982); *Per una teoria freudiana della letteratura* (1992); *Gli oggetti desueti nelle immagini della letteratura - Rovine, reliquie, rarità, robaccia, luoghi inabitati e tesori nascosti* (1994) aj.

Stefano Agosti (nar. 1930)

Modelli psicanalitici e il testo (1984); *Poesia italiana contemporanea* (1995) aj.

Mario Lavagetto (nar. 1939)

Hlavní zájem: Saba, Svevo.

La gallina di Saba (1974); *L'impiegato Schmitz e altri saggi su Svevo* (1976); *Freud, la letteratura e altro* (1985); *Palinsesti freudiani* (1997) *Lavorare con piccoli indizi* (2003) aj.

Literárněvědné a literárněhistorické časopisy:

La Critica (1903-44) – Benedetto Croce

La Fiera Letteraria (1925-77)

Giornale storico della letteratura italiana – vychází od roku 1883 (Loescher ed.)

Lettere italiane – vychází od roku 1949 (Olschki ed.)

Italianistica – Rivista di letteratura italiana – vychází od roku 1972 (Fabrizio Serra ed.)

Bollettino '900 (elektronický)

Významní čeští znalci (a překladatelé) italské literatury

Ve většině případů se jedná o významné romanisty – literární vědce, teatrology a překladatele – jejichž pole působnosti se neomezuje pouze na italskou literaturu. Uvedené monografie, zaměřené především na italskou literaturu a italské divadlo, představují jen zlomek jejich rozmanité badatelské a překladatelské činnosti.

Informace o českých překladech z italštiny včetně životopisů překladatelů jsou k dispozici na <http://www.obecprekladatelu.cz/DUP00.htm>.

Josef Bukáček (1897-1970), romanista, zakladatel italianistiky na UK v Praze; zabýval se italským jazykem i literaturou. *Dante a Čechy* (1940); *Italská literatura od verismu k novorealismu* (1955); *Avviamento allo studio della lingua a della letteratura italiana* (1957-58); *Carlo Goldoni: osobnost a doba* (1957); *Vrchlický a Dante* (1965); *Vrchlického překlady z Danta* (1968).

Zdeněk Kalista (1900-1982), historik, básník a překladatel. Přeložil mj. *Florentské kroniky doby Dantovy* (1969).

Otto František Babler (1901-1984), překladatel. Autor kompletního překladu *Dantovy Božské komedie* (1952).

Adolf Felix (1904-1987), překladatel. Přeložil a komentoval mj. *Italské renesanční novely* (1967).

Václav Černý (1905-1987), přední český romanista, literární vědec a překladatel. *Lid a literatura ve středověku, zvláště v románských zemích* (1958); *Dantovský medailon* (1966); překlad: Francesco de Sanctis: *Dějiny italské literatury* (1959) aj.

Jaroslav Rosendorfský (1907-2002), docent na MU v Brně, zabýval se italským jazykem a literaturou, španělskou literaturou a dějinami románských zemí; autor slovníků a konverzačních příruček; překladatel.

Moderní italská próza: výběr z děl 26 současných italských spisovatelů (1941); *Na okraj soudobé italské prózy* (1942); *Riflessi di Roma nella letteratura ceca dal risorgimento ad oggi* (1971); *Moderní italská literatura 1870-1970* (1980).

Jaroslav Pokorný (1920-1983), teatrolog a překladatel. Překládal mj. Goldoniho, Moraviu, Machiavelliho, starší i moderní italskou poezii.

Jan Vladislav (nar. 1923), básník a překladatel. Překládá mj. italskou poezii (Montale, Ungaretti, Tasso, Buonarroti aj.).

Vladimír Mikeš (nar. 1927), romanista, teatrolog a překladatel. Překládá mj. moderní italskou poezii a Dantovu *Božskou komedii*.

Zdeněk Digrin (1930-1988), teatrolog a překladatel.

Divadlo učenců a diplomatů (1995) – pojednání o italském renesančním divadle.

Karel Kratochvíl, teatrolog.

Komedie dell' arte doma i za hranicemi (1973); *Ze světa komedie dell'arte: fakta, poznámky, podněty* (1987).

Zdeněk Frýbort (nar. 1931), překladatel. Překládá mj. italskou prózu 20. století (Morante, Eco aj.).

Ivan Seidl (1947-2000), docent italské literatury na MU v Brně.

La letteratura italiana del Novecento (1985); *La letteratura italiana dal Duecento al Settecento* (1986); *Jaroslav Vrchlický a Emilio Teza v kontextu česko-italských literárních a kulturních vztahů: vzájemná korespondence z let 1885-1901* (1988) aj.

Podrobný soupis odborné bibliografie Ivana Seidla: *Études romanes de Brno XXVIII*, MU, Brno 2007, str. 17-20.

Jiří Pelán (nar. 1950), docent italské literatury na UK v Praze, překladatel.

Kapitoly z francouzské a italské literatury (2000); *Slovník italských spisovatelů* (2004); *Kapitoly z francouzské, italské a české literatury* (2007) aj.